

Отримано: 05 серпня 2019 р.

Прорецензовано: 15 серпня 2019 р.

Прийнято до друку: 22 серпня 2019 р.

e-mail: anna.raz888@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2019-14(42)-11-14

Разумова Г. В. Прогностичний підхід до планування управлінських дій, спрямованих на зміни в регуляторній політиці. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, вересень 2019. № 14(42). С. 11–14.

УДК 330.4:338.2

JEL-класифікація: E17, E61, O21

Разумова Ганна Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку та маркетингу,

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

ПРОГНОСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПЛАНУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ДІЙ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗМІНИ В РЕГУЛЯТОРНІЙ ПОЛІТИЦІ

Досліджено сутність поняття «управління змінами». Розроблено прогностичний підхід до планування управлінських дій як циклічного процесу планування управлінських дій, спрямованих на зміни в регуляторній політиці. Запропонований підхід базується на поєднанні трендового та кореляційно-регресійного аналізу, дозволяє встановити оптимальні значення, за яких буде досягнуто максимально можливі значення агрегованих індексів розвитку за сферами, і на цій основі розробити завдання в окремій сфері національної економіки та відповідні їм заходи, оцінити прогностичні результати від їхнього впровадження, визначивши причини відхилення фактичної результативності змін від запланованої.

Ключові слова: регуляторна політика, національна економіка, планування, управління змінами, прогноз, прогнозування.

Разумова Анна Вікторівна,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансов, учета та маркетинга,

ГВУЗ «Придніпровская государственная академия строительства и архитектуры»

ПРОГНОСТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ПЛАНИРОВАНИЮ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ, НАПРАВЛЕННЫХ НА ИЗМЕНЕНИЯ В РЕГУЛЯТОРНОЙ ПОЛИТИКЕ

Исследована сущность понятия «управление изменениями». Разработан прогностический подход к планированию управленческих действий как циклического процесса планирования управленческих действий, направленных на изменения в регуляторной политике. Предложенный подход базируется на сочетании трендового и корреляционно-регрессионного анализа, позволяет установить оптимальные значения, при которых будет достигнуто максимально возможные значения агрегированных индексов развития по сферам, и на этой основе разработать задачи в отдельной сфере национальной экономики и соответствующие им меры, оценить прогнозные результаты от их внедрения, определив причины отклонения фактической результативности изменений от запланированной.

Ключевые слова: регуляторная политика, национальная экономика, планирование, управление изменениями, прогноз, прогнозирование.

Hanna Razumova,

PhD in Economics, Associate Professor at the

Department of Finance, Accounting and Marketing,

SHEI «Prydniprovskaya State Academy of Civil Engineering and Architecture»

FORECASTING APPROACH TO PLANNING OF MANAGEMENT ACTIONS AIMED ON CHANGES IN REGULATORY POLICY

The aim of the research is to develop a prognostic approach to planning management actions aimed at changing regulatory policy. The essence and basic approaches to the definition of the «change management» concept are investigated. It is proposed to consider change management in the context of the regulatory policy of national economy development. The role of forecasting in the development of socio-economic processes of the country, individual sectors of the economy, etc. is investigated. A prognostic approach to management planning has been developed as a cyclical management planning process aimed at changes in regulatory policy, as well as the essence of its stages. The proposed approach is based on a combination of trend and correlation-regression analysis and allows to establish the optimal values which will achieve the maximum possible values of aggregated development indices by sectors and to develop on this basis corresponding measures and tasks in a particular area of the national economy. This approach also helps to estimate the implementation of forecast results, identifying the reasons for the deviation of the actual effect of the changes from the planned. It is established that the basis

for planning changes in the regulatory policy of the national economy and the necessary condition for their implementation is the use of optimization. In addition, in the process of optimizing changes in regulatory policy, it is proposed to take into account the differentiation of domains of the national economy depending on the need to accelerate development and changes in regulation, the definition of aggregated indices of development and generalized indices of regulatory policy, as well as the model of dependence between them.

Key words: regulatory policy, national economy, planning, change management, forecast, forecasting.

Постановка проблеми. Основою будь-якого розвитку є зміни. Так, процес безперервного розвитку завжди супроводжується безперервними змінами в певній сфері чи ж процесі та явищі. Адже зміни – це невід’ємна та надзвичайно важлива категорія, що властива різноманітним системам. Водночас особливостю змін є їх взаємозв’язок: зміни в одній сфері призводять до певних трансформації в іншій, що і підтверджує їх системність [1].

У сучасних умовах для того, щоб зміни були цілеспрямованими та відповідали поставленим завданням формування ефективної регуляторної політики розвитку національної економіки, необхідним є процес управління ними, адже управління – це функція, властива високоорганізованим системам, що дозволяє забезпечувати їхню структурну цілісність у досягненні мети.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Регуляторна політика є предметом дослідження багатьох науковців та фахівців різних галузей, зокрема Л. Вдовиченко, В. Геєць, А. Глушко, І. Колупаєва, В. Криленко, В. Ляшенко, А. Матвійчук, Н. Осадча, М. Погрібняк, Р. Радейко, О. Швердіна, Н. Шибяєва, О. Юлдашев та інші. Що стосується управління змінами, то це питання досліджуєно в працях зарубіжних та вітчизняних вчених на таких рівнях: індивідуальному, командному, організаційному (І. Адісес, І. Ансофф, Т. Гвініашвілі, М. Грін, Т. Гринько, Е. Кемерон, О. Савченко, С. Турчін, К. Фрайлінгер та інші).

Однак, на нашу думку, залишається нез’ясованим питання управління змінами регуляторної політики розвитку національної економіки.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка прогностичного підходу до планування управлінських дій, спрямованих на зміни в регуляторній політиці.

Для досягнення мети поставлено такі завдання: дослідити сутність та основні підходи до визначення поняття «управління змінами», враховуючи напрацювання попередніх досліджень, розробити прогностичний підхід до планування управлінських дій, спрямованих на зміни в регуляторній політиці.

Виклад основного матеріалу. Проведене дослідження продемонструвало, що сутність процесу управління змінами в працях науковців розкрито з різних аспектів. Так, Т. Гринько та Т. Гвініашвілі рекомендують визначати поняття «управління змінами» з позицій відомих підходів в управлінні, а саме [2]:

1. Процесний підхід – управління змінами розглядають як процес, у складі якого послідовні взаємопов’язані дії. Отже, управління змінами – це реалізація управлінських функцій, кожна з яких сама є процесом.

2. Системний підхід – управління змінами трактують як механізм побудови сукупності елементів (внутрішніх та зовнішніх), кожен з яких впливає на об’єкт управління та безпосереднє управління.

3. Ситуаційний підхід – управління змінами розглядають із погляду вибору пріоритетних елементів (складових проекту на певному етапі змін) і здійснення першочергового впливу на них.

Дж. Харрінгтон визначає зміни як процес руху від нинішнього стану через перехідний період до бажаного стану [3].

К. Фрайлінгер, розглядаючи управління змінами на підприємстві, зазначає, що це процес, етапами якого є планування, реалізація, контроль, регулювання та координування. Планування передбачає визначення об’єкта змін, формулювання необхідних змін, забезпечення підтримки змін; реалізація змін – експериментальне впровадження; контроль – перевірка результатів реалізації змін, а координування – впровадження перевірених змін [4].

Ми пропонуємо розглядати управління змінами в контексті регуляторної політики розвитку національної економіки.

Водночас планування управлінських дій повинно спиратись на прогнозування, яке дозволяє передбачити перспективи й стан певного явища, об’єкта, системи та процесу в майбутньому.

Так, згідно з Великим тлумачним словником сучасної української мови прогноз визначається як передбачення на основі наявних даних напряму, характеру, особливостей розвитку явищ і процесів у природі та суспільстві [5, с. 1148].

На законодавчому рівні визначено, що «державне прогнозування економічного та соціального розвитку – науково обґрунтоване передбачення напрямів розвитку країни, окремих галузей економіки чи

окремих адміністративно-територіальних одиниць, можливого стану економіки та соціальної сфери в майбутньому, а також альтернативних шляхів і строків досягнення параметрів економічного і соціального розвитку» [6].

Що стосується наукової точки зору, то прогностичні ідеї та теорії існують у різних сферах та галузях не одне століття. Вагомий внесок у розвиток теорії наукового прогнозування вніс у 20-х роках ХХ століття М. Кондратьєв, який на основі спостереження динаміки певних економічних індикаторів встановив циклічну регулярність фаз зростання та спадання економіки з характерним періодом цих довгострокових коливань близько 50 років. Ця циклічність відома як «Цикли Кондратьєва», або К-хвилі чи К-цикли.

Дослідження, що спрямовані на вдосконалення системи прогнозування розвитку соціально-економічних процесів, не зупиняються й сьогодні. Трансформаційні процеси в кожній країні обумовлюють необхідність пристосування до нових вимог, врахування змін, пошуку та обґрунтування вибору напрямків розвитку тощо.

Отже, прогнозування дозволяє обґрунтувати прийняття рішень і попередити або мінімізувати небажані результати в прогнозованому періоді. Водночас необхідним є використання економіко-математичних методів та моделей.

На рис. 1 представлено цикл планування управлінських дій у рамках прогностичного підходу. Запропонований підхід охоплює низку етапів, що дозволяють здійснити:

- прогнозування, оптимізацію та встановлення обмежень граничної доцільності зростання (зменшення) узагальнювальних індексів регуляторної політики за сферами національної економіки;
- обмеження можливостей зростання значень показників;
- визначити завдання в окремій сфері національної економіки;
- спрогнозувати та оцінити результативність їх впровадження;
- проконтролювати їх виконання, визначивши причини відхилення фактичної результативності змін від прогнозної.

Отже, цикл планування та реалізації управлінських дій має містити етапи, які дозволять визначити завдання в окремій сфері національної економіки, розробити заходи, спрямовані на виконання поставлених завдань, оцінити прогностичні результати їхнього впровадження, впровадити розроблені заходи, а також проконтролювати їх виконання.

Рис. 1. Прогностичний підхід до планування управлінських дій, спрямованих на зміни в регуляторній політиці

Джерело: авторська побудова

Крім того, управлінські дії необхідно обирати залежно від того, до якого сектору належить окрема сфера національної економіки.

Секторальний розподіл сфер національної економіки в рамках управління змінами регуляторної політики представлено в попередніх дослідженнях. Так, було визначено, що зонування тривимірної матриці управління змінами регуляторної політики дозволяє розподілити сфери національної економіки за секторами, а також дає змогу визначити характер, спрямування та орієнтацію подальших управлінських дій для кожної конкретної сфери. Сектори матриці виокремлюють залежно від співвідношення між собою зон тривимірної матриці за різними параметрами [7].

Як зазначено на рис. 1, прогнозування значень індексів розвитку та регуляторної політики необхідно здійснювати на основі поєднання трендового та кореляційного аналізу.

Кореляційний аналіз дозволить виявити залежність між зведеним за сферами агрегованим індексом розвитку та зведеним за сферами узагальнювальним індексом регуляторної політики. Трендовий аналіз – аналіз, що побудовано на основі трендових моделей, тобто кривих зростання, і містить два елементи: точковий та інтервальний прогнози. На основі точкового прогнозу встановлюється єдине значення показника. Проте точний збіг фактичних даних в майбутньому та прогностичних точкових оцінок мало ймовірний, тому точковий прогноз повинен бути доповнений двосторонніми межами, тобто зазначенням довірчого інтервалу значень (інтервальний прогноз). Інтервальний прогноз на базі трендових моделей здійснюють шляхом розрахунку довірчого інтервалу.

Основою планування змін у регуляторній політиці розвитку національної економіки та необхідною умовою їх проведення є використання оптимізації. У процесі оптимізації змін у регуляторній політиці ми пропонуємо врахувати диференціацію сфер національної економіки залежно від необхідності прискорення розвитку та змін у регулюванні, визначення зведених за сферами агрегованих індексів розвитку та узагальнювальних індексів регуляторної політики, а також модель залежності між ними.

Висновок. Запропонований прогностичний підхід до планування управлінських дій як циклічного процесу планування управлінських дій, спрямованих на зміни в регуляторній політиці, на відміну від інших, базується на поєднанні трендового та кореляційно-регресійного аналізу. Такий підхід дозволяє встановити оптимальні значення, за яких буде досягнуто максимально можливі значення агрегованих індексів розвитку за сферами, й на цій основі розробити завдання в окремій сфері національної економіки та відповідні заходи, оцінити прогностичні результати їхнього впровадження, визначивши причини відхилення фактичної результативності змін від запланованої.

У наступних дослідженнях плануємо дослідити процес оцінки результативності змін в регуляторній політиці розвитку національної економіки.

Література:

1. Святохо Н. В. Изменения как феномен бытия: сущность и классификация. *Символ науки*. 2016. № 7–1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/izmeneniya-kak-fenomen-bytiya-suschnost-i-klassifikatsiya>.
2. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З. Економічна сутність та етапи управління змінами на підприємствах «Економіка и менеджмент – 2013: перспективы интеграции и инновационного развития». Коллективная монография. URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/monography/17_Grynko.htm.
3. Харрингтон Дж. Совершенство управления изменениями. Москва: Стандарты и качество, 2008. 132 с.
4. Фрайлингер К., Фишер И. Управление изменениями в организации. Как успешно провести преобразование. СПб.: Книжная палата, 2002. 74 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. VIII. 1728 с.
6. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України Закон України. Відомості Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
7. Разумова Г. В. Секторальний розподіл сфер національної економіки в рамках управління змінами регуляторної політики. *Modern Economics*. 2019. № 15 (2019). С. 166-174. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V15\(2019\)-24](https://doi.org/10.31521/modecon.V15(2019)-24).
8. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України. Відомості Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
9. Геєць В. М., Шинкарук Л. В., Артьомова Т. І. та ін. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія. Київ: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2011. 696 с.
10. OECD Regulatory Policy Outlook 2018, OECD Publishing, Paris, 2018. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264303072-en>.